

نیازسنجی برنامه درسی زبان آموزی دانش آموزان پیش دبستانی مناطق دوزبانه، براساس مدل کلاین

A Needs Analysis for Language Learning Program for Pre-school in a Bilingual Environment based on Klein's Model

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۰۵/۲۱؛ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۳/۰۵/۰۴

Q. Vafayifar

H. Qasempur Moqaddam (Ph.D)

M.Piri (Ph.D)

گلاویژ وفايي فر^۱

دکتر حسين قاسم پور مقدم^۲

دکتر موسی پیری^۳

Abstract: The present study aimed to investigate the needs of language learning program for pre-school students studying in a bilingual environment. This study was conducted according to the Klein's model. The method employed in this study was descriptive statistical method within a survey framework and "important event" was used as the technique for the needs analysis step. The statistical community of the research included 33 pre-school teachers and 73 first grade teachers. The instruments used for this study included researcher-made questionnaire, observation, and interview. The descriptive and inferential statistics were employed for analyzing the obtained data. The results showed that *listening* from "goals" category; *attractive educational activities* from "content" category; *language knowledge must not depend on education* from "children learning activities" category; *activity-orientation* from "assessment" category; *story-telling* from "teaching strategies" category; *using pictures and related CDs* from "learning resources and instrument" category; *30 minutes a day* from "time" category; *active, pleasant, and safe education environment* from "environment" category; and *10 to 15 students in each class* from "grouping" category showed the highest priorities among the other needs. Additionally, there was a significance difference between the ideas of pre-school and first grade teachers regarding the "time" category of Klein's model for need analysis.

Key words: needs analysis, language learning program, Klein's model, pre-school

چکیده: هدف پژوهش حاضر، نیازسنجی برنامه‌ی درسی زبان-آموزی دانش‌آموزان مناطق دوزبانه، براساس مدل کلاین است. روش پژوهش توصیفی و از نوع پیمایشی و فن نیازسنجی «رویداد مهم» است. جامعه آماری پژوهش شامل ۳۳ نفر مربی پیش‌دبستانی و ۷۳ نفر معلم پایه اول ابتدایی است. ابزارهای پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته، مشاهده و مصاحبه است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات، از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که در عنصر «اهداف» مقوله گوش دادن؛ در «محتوا» فعالیت‌های آموزشی جذاب؛ در «فعالیت‌های یادگیری» زبان آگاهی تکیه‌گاه آموزش نباشد؛ در «ارزشیابی» فعالیت‌محور بودن؛ در «ابهردهای تدریس» قصه-گویی؛ در «منبع، و ابزار» استفاده از تصاویر، لوح و CD؛ در «زمان» ۳۰ دقیقه؛ در «محیط» فضای آموزشی دوسویه و در عنصر «گروه‌بندی» ۱۰ تا ۱۵ نفر؛ بالاترین اولویت را در بین نیازها به خود اختصاص داده است. و نیز بین نظرات مربیان پیش‌دبستانی و معلمان پایه اول ابتدایی در مورد نیازها براساس عناصر کلاین به غیر از عنصر «زمان» تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: نیازسنجی، برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، عناصر نه‌گانه کلاین، پیش‌دبستانی

galavizhvafaei@yahoo.com

h44ghasempour@yahoo.com

mosa piri_moosa@yahoo.com

۱. کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی

۲. استادیار سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

۳. استادیار دانشگاه تربیت معلم آذربایجان

مقدمه

نتایج تحقیقات انجام‌شده در مدارس مناطق دوزبانه‌ی کشور، بیان‌گر عملکرد ضعیف تحصیلی در میان کودکان این مناطق بوده به‌طوری‌که آمارها اُفت تحصیلی بیشتری را به‌ویژه در پایه‌ی اوّل ابتدایی این مناطق نشان می‌دهند. به‌منظور پُر کردن خلأ آموزشی آنان و برای ایجاد عدالت آموزشی لازم است، برنامه‌ای درسی تدوین شود تا در راستای آن کودکان مناطق غیرفارسی زبان در قبل از دبستان در فرآیندی غیرمستقیم و به صورتی علمی به فراگیری زبان رسمی کشور بپردازند و درنهایت با آمادگی بیشتری به نظام آموزش ابتدایی وارد شوند (گروه پیش‌دبستانی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب‌درسی، ۱۳۸۸، ص ۷۶).

برای کاهش مشکلات آموزشی دانش‌آموزان دوزبانه می‌توان به مواردی از قبیل؛ توجه به نیازهای خاص دانش‌آموزان دوزبانه (کراشن^۱، ۱۹۹۴)، برنامه‌ریزی گام به گام و تقدّم آموزش زبان گفتاری بر زبان نوشتاری (اندرسون^۲، اورستون و بروفی، ۱۹۷۹)، توجه به پیشرفت در درس مختلف (کاردوزا^۳، ۱۹۸۴)، توجه به زمان یادگیری زبان دوّم و نوع این یادگیری (سیگوان و مک‌کی، ۱۳۶۹)، ایجاد انگیزه و نگرش مثبت در فراگیران برای یادگیری زبان دوّم (گاردنر و لامبرت، ۱۳۷۵) و هم‌چنین دایر کردن کلاس‌های پیش‌دبستانی فراگیر برای دانش‌آموزان دوزبانه بالاخص در مناطق محروم (ادیب، ۱۳۷۲) توجه ویژه‌ای در برنامه‌ریزی آموزش و پرورش پیش-دبستانی ایجاد کرد.

در پژوهش حاضر تلاش می‌شود تا براساس عناصر نُه‌گانه کلاین «اهداف و مقاصد، محتوا، مواد و منابع، فعالیت‌ها، راهبردهای تدریس، ارزش‌یابی، گروه‌بندی، زمان و فضا» برای مهارت-های زبان‌آموزی دوره‌ی پیش‌دبستانی جهت ورود به پایه اوّل ابتدایی، یک راهنمای برنامه درسی ویژه با توجه به نیازهای کودکان تهیه شود تا در امر تدریس زبان‌آموزی (فارسی) مورد استفاده مربیان پیش‌دبستانی آموزش و پرورش، جهت کمک به معلمان پایه‌ی اوّل ابتدایی در امر تدریس قرارگیرد.

-
1. Krashen
  2. Anderso
  3. Curdo Za

اهداف پژوهش

- تعیین نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی براساس مدل کلاین
- مقایسه نظرات دو گروه از معلمان پایه اول ابتدایی و مربیان پیش‌دبستانی در مورد نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی براساس مدل کلاین

سؤالات پژوهش

- ۱- مناسب‌ترین اهداف برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۲- مناسب‌ترین محتوای برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۳- مناسب‌ترین فعالیت‌های یادگیری برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۴- مناسب‌ترین شیوه‌های ارزش‌یابی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۵- مناسب‌ترین راهبردهای تدریس زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۶- مناسب‌ترین منبع و ابزار یادگیری زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۷- مناسب‌ترین مدت زمان برای ارائه مطالب زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۸- مناسب‌ترین شرایط محیطی برای یادگیری زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟
- ۹- انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

نیازسنجی برنامه درسی زبان‌آموزی دانش‌آموزان ...

۱۰- آیا بین نظرات دو گروه از مربیان پیش‌دبستانی و معلمان پایه اول ابتدایی در مورد نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی جهت ورود به پایه اول ابتدایی براساس مدل کلاین تفاوت وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از حیث روش، توصیفی و از نوع پیمایشی است. در این تحقیق نمونه آماری منطبق بر جامعه آماری بوده است و در نتیجه کل جامعه آماری یعنی؛ ۷۷ نفر معلم اول ابتدایی و ۳۳ نفر مربی پیش‌دبستانی شهرستان مهاباد، به‌عنوان جامعه نمونه انتخاب گردید. ۴ نفر از معلمان پایه اول ابتدایی به علت عودت ندادن پرسش‌نامه‌هایشان حذف شدند. علاوه بر جمع‌آوری نیازها با توجه به تجربیات و صلاحیت علمی این دو گروه، در اولویت‌بندی نهایی نیازها نیز از آنها استفاده شد. جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش با شیوه مثلثی و با بهره‌گیری از پرسش‌نامه، مصاحبه و مشاهده صورت گرفته است. بر این اساس، در ابتدا برای شناخت نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی پیش‌دبستانی جهت ورود به پایه اول ابتدایی بر اساس عناصر نه‌گانه کلاین، با مراجعه به پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارج، کتب، اسناد، مدارک و تحقیقات انجام‌شده، با استفاده از روش نظری تحلیلی- استنادی، ابعاد گوناگون نیازهای زبان‌آموزی دوره‌ی پیش-دبستانی توصیف شده و موارد و نکات مطرح در این زمینه مورد بررسی، تحلیل و مقایسه قرار گرفته است. سپس فهرستی از نیازها مشخص و تهیه گردید. در مرحله دوم، با بهره‌گیری از روش مصاحبه فهرست نیازها با متخصصان (برنامه درسی، پیش‌دبستانی، زبان‌شناسی) مورد بحث و گفتگو قرار گرفت. و به فهرست تهیه شده مواردی اضافه و مواردی حذف گردید. در مرحله سوم، با استفاده از مشاهده و فن «رویداد مهم» به کمک ۵ نفر از مربیان باتجربه، رویدادهای مثبت و منفی مربیان پیش‌دبستانی جمع‌آوری و با ۱۰ نفر از معلمان دوره ابتدایی در مورد نیازهای دانش‌آموزان پایه اول ابتدایی با عرضه فهرست تهیه شده از مرحله اول و دوم و با ارائه سؤالاتی از پیش مشخص شده، با هدف بررسی «چرایی نیازها» و با بهره‌گیری از مصاحبه نیمه ساختار یافته، نیازها و سؤال‌های مطرح شده مورد بحث و بررسی قرار گرفت. ماحصل این فرایند، تهیه پرسش‌نامه بسته - پاسخ بر اساس عناصر نه‌گانه کلاین شد. پرسش‌نامه در مقیاس پنج درجه لیکرت و با گزینه‌های ۱ مخالف (کاملاً)، ۲ مخالف (تقریباً)، ۳ نه مخالف، نه موافق، ۴ موافق (تقریباً)، ۵ موافق (کاملاً)، تهیه و برای اولویت‌بندی نیازها از نظر افراد نمونه آماری

آماده گردید. قبل از اجرای نهایی، روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه به وسیله ۶ نفر از متخصصان و صاحب‌نظران برنامه درسی، پیش‌دبستانی و زبان‌شناسی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه گردید. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی (آزمون فریدمن و u مان-ویتنی) استفاده شده است.

پیشینه‌ی پژوهش

برنامه‌های آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی باید با توجه به نیازها و استعدادهای آنان طراحی شود. ریشه تمام جنبه‌های درس مدرسه‌های ابتدایی را باید در گروه‌های مهدکودک و کودکان‌ها جستجو کرد. کودک در این گروه سنی برداشتها و تجربه‌های اساسی را کسب می‌کند. مهارت‌هایش را گسترش می‌دهد و مفاهیم ضروری برای تمام شاخه‌های دانش را بنیان می‌نهد. او در سطح سنی مربوط به خود آنچه را برای آموزش بعدی اساس کار خواهد بود، فرا می‌گیرد. وی هنگامی که در یک برنامه درسی خوب طراحی شده تجربه کسب می‌کند، شادمان به کل دنیای دانش گام می‌گذارد (ناعمی، ۱۳۸۳، ص ۷۲). «کودکان زبان‌آموزانی فعال، کنجکاو و علاقه‌مند به اکتشاف هستند. با توجه به منابع مناسب و کمک‌های بزرگسالان، می‌توانند دانش شان را خود به خود بسازند. محیط امن، راحت و لذت‌بخش و چالش‌برانگیز منجر به یادگیری کودک می‌شود» (راهنمای برنامه درسی پیش‌دبستانی، ۲۰۰۶، ص ۱۲). پایه و اساس آموزش و یادگیری کودک پیش‌دبستانی بر مبنای فعالیت بازی است «بازی حیاتی برای توسعه طبیعی کودکان است و فعالیت‌های اصلی همه مراکز پیش از دبستان در انجام رضایت کودک نهفته است، نه نتیجه نهایی» (سون بون، ۲۰۱۱، ص ۲). عظیمی فرد (۱۳۸۲)، پژوهشی را تحت عنوان «بررسی تأثیر استفاده از تصویر در کمک به یادگیری فارسی به‌عنوان زبان دوم» انجام داده است. یافته‌ها نشان داده است که تصاویر می‌تواند امر یادگیری زبان فارسی را آسان‌تر سازد و در حوزه‌های مختلف زبان کاربرد داشته باشد. عربی (۱۳۸۷)، در پژوهشی که تحت عنوان «طراحی برنامه درسی زبان‌آموزی دوره پیش‌دبستانی (آمادگی) برای ورود دانش‌آموزان مناطق دوزبانه به دوره ابتدایی» انجام داده است به این نتیجه دست یافته است که می‌توان با ایجاد آمادگی جهت تلفظ مناسب کلمه‌ها در این دوره، یادگیری تلفظ صحیح کلمات را به این گروه از دانش‌آموزان

نیازسنجی برنامه درسی زبان‌آموزی دانش‌آموزان ...

یاد داده و اسباب یادگیری در دقت و تمرکز حواس بر پیام‌های شفاهی زبان فارسی را فراهم نمود، هم‌چنین با آموزش گنجینه مناسب از کلمه‌های زبان فارسی موجبات رسیدن به سایر اهداف آموزشی را فراهم نمود. از طرفی توجه به تفکر خلاق و علائق دانش‌آموزان با در نظر گرفتن نیازهای جامعه و با توجه به فرهنگ ملی و پیشرفت‌های علمی و فناوری در تدوین محتوا بسیار مؤثر می‌باشد. استفاده از روش‌های تدریس ایفای نقش، الگوی بدیعه‌پردازی و فراهم نمودن امکانات مشاهده و بازدید و کاربرد منابع مهم در یادگیری این دانش‌آموزان به‌ویژه استفاده از تصاویر، لوحه‌ها و سی‌دی‌های مرتبط، کتاب، فیلم و... و به‌کارگیری فعالیت‌های فوق‌برنامه نظیر موسیقی و تمرین‌های هنری در تسهیل یادگیری مفید می‌باشد. در نظر گرفتن آموزش زبان‌آموزی قبل از ۵ سالگی با استاندارد تعداد ۱۰ تا ۱۵ نفر در هر کلاس، ۳۰ دقیقه در روز به‌عنوان میزان ساعت مطلوب در آموزش، استفاده محتوای درسی از آسان به مشکل و کاربرد روش‌های ارزش‌همچون پوشه کار و در نهایت استفاده از تخصص مربیانی با تحصیلات حداقل لیسانس و مرتبط با آموزش زبان. پژوهش‌های انجام‌شده در مورد دوزبانگی و تأثیر دوره‌ی پیش‌دبستانی بر دوره‌ی دبستان در سایر کشورها بسیار زیاد بوده است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود: بن‌زیو^۱ (۱۹۷۷)، در مطالعه‌ای عملکرد شناختی (هوش و کسلر) کودکان دوزبانه انگلیسی و عبری را با کودکان تک‌زبانه انگلیسی مورد مقایسه قرار داد. نتایج تحقیق وی نیز نشان‌دهنده برتری دوزبانه‌ها بر تک‌زبانه‌ها در فرایندهای شناختی است. هم‌چنین بیالپستوک (۱۹۹۹)، در پژوهشی پیچیدگی شناختی^۲ و کنترل توجه^۳ کودکان دوزبانه را در تحقیقی مورد بررسی قرارداد و پس از بررسی به این نتیجه رسید کودکان دوزبانه نسبت به تک‌زبانه‌ها در حل مسائلی که نیازمند سطوح بالایی از کنترل ذهنی (توجه) است عملکردهای بهتری دارند. مک‌کارتنی^۴ (۱۹۸۴)، اثر مهدکودک و آموزش پیش‌دبستانی را بر رشد زبان بررسی کرد تأثیرپذیری رشد زبان کودکان از کیفیت کلامی محیط مهدکودک عمده‌ترین یافته این پژوهش بود. نتایج پیشرفت سواد خواندن - ۱۵۰/۰۰۰/ دانش‌آموز از ۳۵ کشور جهان در مطالعه پرلز (۲۰۰۱) مورد مقایسه قرار گرفته است. کشور سوئد در میان ۳۵ کشور رتبه اول و ایران رتبه ۳۵ را به خود

-
1. Ben-Zeev
  2. Cognitive Complexity
  3. Attentional Control
  4. Mccarteny

اختصاص داد. براساس نتایج این تحقیق، اولاً دانش‌آموزان ایرانی و ترکیه‌ای کمتر از سایر کشورها، از آموزش قبل از دبستان برخوردار بودند، ثانیاً عملکرد دانش‌آموزان ایرانی در متون ادبی از متون اطلاعاتی، بهتر بوده است. این مهم، اولاً در گروه افزایش فرصت آموزش قبل از دبستان، ثانیاً بنیانی مؤثرتر در روش سوادآموزی کلاس اول ابتدایی است (به نقل از کاکو جویباری، ۱۳۸۳، صص ۵۲-۵۱). مانتی^۱، شیانگ^۲ و لارنس^۳ (۲۰۰۶)، در پروژه‌ای تحت عنوان «تجربه‌های پیش‌دبستانی در ۱۰ کشور: عملکردهای شناختی و زبانی در سن ۷ سالگی» یک بررسی انجام دادند. براساس یافته‌های به‌دست آمده از این پروژه؛ زبان ۷ ساله‌ها در ازای تعداد سال‌های تحصیل معلّم رشد می‌کند و نوع غالب عملی که معلّمان در گروه پیشنهاد می‌دهند به نسبت شخص یا جامعه آزاد می‌باشد. عملکرد شناختی ۷ ساله‌ها رشد می‌کند تا جایی که یک بچه وقت کمتری در کلیه فعالیت‌های گروهی صرف می‌کند و تنوع تجهیزات در دسترس افزایش می‌یابد. هم‌چنین یافته‌هایی وجود دارد که براساس ویژگی‌های مخصوص هر کشوری متغیر است. این یافته‌ها در برگزیده فعالیت‌های اولیه بچه‌ها و گروه کوچکی از فعالیت‌ها است و با عوامل رو به رشد مناسب که یادگیری را بالا می‌برد، هماهنگ می‌باشد. با توجه به پژوهش‌های انجام شده می‌توان گفت که به نسبت پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور، در ارتباط با نیازسنجی برنامه درسی در زمینه زبان‌آموزی پیش‌دبستانی، برای استان‌های دیگر کشور به‌طور مجزا، به‌هیچ‌وجه پژوهشی صورت نگرفته است، دیگر پژوهش‌های انجام شده در راستای زبان-آموزی برای مقطع پیش‌دبستانی بسیار موردی و ناکافی بوده است و تنها به یک مورد می‌توان اشاره نمود که توسط عربی (۱۳۸۷)، تحت عنوان «طراحی برنامه درسی دوره‌ی پیش‌دبستانی (آمادگی) برای ورود دانش‌آموزان مناطق دوزبانه به دوره ابتدایی» انجام گرفته است که آن هم براساس نیازهای شهرستان‌های تهران بوده است. بنابراین خیلی ضروری و مهم است که به موضوع برنامه درسی پیش‌دبستانی استان‌های مختلف که دوزبانه هستند، با دقت نظر بیشتری پرداخته شود.

-
1. Montie
  2. Xiang
  3. Lawrence

یافته‌های پژوهش

سؤال ۱ تحقیق: اهداف مناسب برنامه زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۱). آماره‌های توصیفی مقوله‌های اهداف

بیشترین	کمترین	واریانس	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
۳۵	۷	۲۴/۶	۴/۹۶	۲۸/۷۵	۱۰۶	گوش دادن
۲۵	۶	۱۹/۸۷	۴/۴۵	۱۹/۰۹	۱۰۶	سخن گفتن
۲۰	۴	۹/۲۷	۳/۰۴	۱۷/۴۱	۱۰۶	آمادگی برای خواندن و نوشتن به زبان فارسی
۲۰	۶	۹/۴۲	۳/۰۶	۱۶/۷۳	۱۰۶	ارتقای نگرش مثبت به زبان فارسی

جدول ۱ نشان می‌دهد که از دیدگاه معلمان و مربیان، مقوله گوش دادن، بالاترین میانگین (۲۸/۷۵) را از بین مقوله‌ها به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (۲). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های اهداف

اولویت	مقوله‌های اهداف	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی‌داری
۱	گوش دادن	۳/۹۸	۱۰۶	۳	۲۲۳/۲	۰/۰۰۰
۲	سخن گفتن	۲/۵۰				
۳	آمادگی برای خواندن و نوشتن به زبان فارسی	۱/۸۹				
۴	ارتقای نگرش مثبت به زبان فارسی	۱/۶۴				

جدول ۲ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی ۲ مشاهده شده (۲۲۳/۲) بیشتر از خی دوی بحرانی (۷/۸۲) با درجه آزادی ۳ است می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های اهداف مناسب برنامه زبان‌آموزی دوره‌ی پیش‌دبستانی وجود داشته و مقوله «گوش دادن» با میانگین رتبه‌ی ۳/۹۸، اولویت اول را از بین رتبه‌های به دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۲ تحقیق: مناسب‌ترین محتوای زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره(۳). آماره‌های توصیفی مقوله‌های محتوا

مقوله‌های محتوا	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	کمترین	بیشترین
در تهیه محتوا از زبان طبیعی و واقعی استفاده شود	۱۰۶	۱۷/۴۲	۲/۷۵	۷/۵۶	۵	۲۰
واژه‌ها و ساختارها در هر درس مبتنی بر معیارهای آموزشی باشد	۱۰۶	۳۰/۲۵	۴/۸۸	۲۳/۸۱	۱۰	۳۵
در آغاز آموزش، افعال کنشی در متن‌ها و فعالیت‌ها، محور و تکیه‌گاه آموزش هستند	۱۰۶	۴/۴۲	۰/۸۶۱	۰/۷۴	۱	۵
فعالیت‌های آموزشی جذاب و متناسب با درک و علایق و نیازهای آن‌ها باشد	۱۰۶	۳۰/۸۳	۵/۲۹	۲۷/۹۸	۷	۳۵
محتوای فعالیت‌های آموزشی براساس دانش زبانی کودک تهیه و تدوین شوند	۱۰۶	۱۳/۵۷	۲/۱۹	۴/۷۹	۳	۱۵
محتوای آموزشی، فعالیت‌محور باشد	۱۰۶	۸/۷۱	۱/۵۵	۲/۴۰	۳	۱۰
استفاده از اشعار و سروده‌ها و کلام آهنگین	۱۰۶	۱۷/۸۳	۲/۷۰	۷/۲۹	۷	۲۰
داستان	۱۰۶	۲۶/۴۰	۳/۹۸	۱۵/۸۴	۱۰	۳۰
محتوای آموزش به جز بهره‌گیری از آموزه‌های بومی و محلی، بر آموزه‌های دینی، ملی و بین‌المللی نیز استوار باشد	۱۰۶	۴/۱۳	۱/۰۱	۱/۰۲	۱	۵

جدول ۳ نشان می‌دهد که از دیدگاه معلمان و مربیان، مقوله «فعالیت‌های آموزشی جذاب و متناسب با درک و علایق و نیازهای دانش‌آموزان» بالاترین میانگین (۳۰/۸۳) را از بین مقوله‌ها به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (۴). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های محتوا

اولویت	مقوله‌های محتوا	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار χ^2	سطح معنی‌داری
۱	فعالیت‌های آموزشی جذاب و متناسب با درک و علائق و نیازهای دانش‌آموزان باشد	۸/۴۲	۱۰۶	۸	۸۱۴/۰۰۱	۰/۰۰۰
۲	واژه‌ها و ساختارها در هر درس مبتنی بر معیارهای آموزشی باشد	۸/۳۱				
۳	داستان	۷/۲۳				
۴	استفاده از اشعار و سروده‌ها و کلام آهنگین	۵/۵۷				
۵	در تهیه محتوا از زبان طبیعی و واقعی استفاده شود	۵/۳۳				
۶	محتوای فعالیت‌های آموزشی براساس دانش زبانی کودک تهیه و تدوین شوند	۴/۱۲				
۷	محتوای آموزشی، فعالیت‌محور باشد	۳/۰۰				
۸	در آغاز آموزش، افعال کنشی در متن‌ها و فعالیت‌ها، محور و تکیه‌گاه آموزش هستند	۱/۶۱				
۹	محتوای آموزش به جز بهره‌گیری از آموزه‌های بومی و محلی، بر آموزه‌های دینی، ملی و بین‌المللی نیز استوار باشد	۱/۴۲				

جدول ۴ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار χ^2 مشاهده شده (۸۱۴/۰۰) بیشتر از χ^2 بحرانی (۱۵/۵۱) با درجه آزادی ۸ است می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «محتوا» وجود داشته و مقوله‌ی «فعالیت‌های آموزشی جذاب و متناسب با درک و علائق و نیازهای دانش‌آموزان» با میانگین رتبه‌ی ۸/۴۲، اولویت اول را از بین رتبه‌های به دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۳ تحقیق: مناسب‌ترین فعالیت‌های یادگیری نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۵). آماره‌های توصیفی مقوله‌های فعالیت‌های یادگیری

مقوله‌های فعالیت‌های یادگیری	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	کمترین	بیشترین
مهارت گوش دادن و توجه به دوره سکوت	۱۰۶	۱۱/۶۸	۲/۶۶	۷/۰۷	۵	۱۵
فرایند یادگیری زبان	۱۰۶	۸/۰۳۷	۱/۶۲	۲/۶۲۴	۴	۱۰
زبان آگاهی تکیه‌گاه آموزش نباشد	۱۰۶	۲۰/۸۲	۳/۶۲	۱۳/۱۰	۱۱	۲۵
استفاده از مثال‌ها و مصداق‌های متنوع و گوناگون	۱۰۶	۴/۲۳۵	۱/۰۰۹	۱/۰۱۸	۱	۵

جدول ۵ نشان می‌دهد که از دیدگاه معلمان و مربیان، میانگین مقوله «مهارت گوش دادن و توجه به دوره سکوت»، بالاترین میانگین (۱۱/۶۸) را از بین مقوله‌ها به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (۶). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های فعالیت‌های یادگیری

اولویت	مقوله‌های فعالیت‌های یادگیری	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی‌داری
۱	زبان آگاهی تکیه‌گاه آموزش نباشد	۴/۰۰	۱۰۶	۳	۳۱۱/۰۳	۰/۰۰۰
۲	مهارت گوش دادن و توجه به دوره سکوت	۲/۹۵				
۳	فرایند یادگیری زبان پیش از تولید آن با شنیدن گفتار معنی‌دار و ارائه پاسخ‌های غیرزبانی معنی‌دار شود	۲/۰۴				
۴	برای تثبیت ساخت‌های درست زبان، از مثال‌ها و مصداق‌های متنوع و گوناگون استفاده شود	۱/۰۱				

جدول ۶ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به‌دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی دو مشاهده شده (۳۱۱/۰۳) بیشتر از خی دو بحرانی (۷/۸۲) با درجه آزادی ۳ می‌باشد می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «فعالیت‌های یادگیری» وجود دارد. و مقوله‌ی «زبان آگاهی تکیه‌گاه آموزش نباشد» با میانگین رتبه‌ی ۴/۰۰، اولویت اول را از بین رتبه‌های به‌دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۴ تحقیق: مناسب‌ترین شیوه‌های ارزشیابی دانش‌آموزان مناطق دوزبانه کدام است؟

جدول شماره (۷). آماره‌های توصیفی مقوله‌های شیوه‌های ارزشیابی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	کمترین	بیشترین
۱۰۶	۱۲/۵۷	۲/۴۶	۶/۰۵	۳	۱۵
۱۰۶	۲۱/۱۳	۳/۹۰	۱۵/۲۱	۸	۲۵

جدول ۷ نشان می‌دهد که از دیدگاه معلمان و مربیان، مقوله «ارزشیابی نیز همانند آموزش، فعالیت‌محور باشد»، بالاترین میانگین (۲۱/۱۳) را از بین مقوله‌ها به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (۸). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های شیوه‌های ارزشیابی

اولویت	مقوله‌های شیوه‌های ارزشیابی	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی‌داری
۱	ارزش‌یابی نیز همانند آموزش، فعالیت‌محور باشد	۱/۹۷	۱۰۶	۱	۹۴/۳۴	/۰۰۰
۲	ارزش‌یابی به‌طور غیرمستقیم و بدون آگاهی کودک انجام گیرد	۱/۰۳				

جدول ۸ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به‌دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی ۲ مشاهده شده (۹۴/۳۴) بیشتر از خی دوی بحرانی (۳/۸۴) با درجه آزادی ۱ می‌باشد می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «شیوه‌های ارزشیابی» وجود داشته و مقوله «ارزشیابی نیز همانند آموزش، فعالیت‌محور باشد» با میانگین رتبه‌ی ۱/۹۷، اولویت اول را از بین رتبه‌های به‌دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۵ تحقیق: مناسب‌ترین راهبردهای تدریس برنامه درسی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۹). آماره‌های توصیفی مقوله «راهبردهای تدریس برنامه درسی کودکان پیش‌دبستانی»

میانگین سؤالات	کل	موافق (کاملاً)	موافق (تقریباً)	نه مخالف ، نه موافق	مخالف (تقریباً)	مخالف (کاملاً)	مقوله راهبردهای تدریس برنامه درسی کودکان پیش‌دبستانی	
							فراوانی	درصد
۴/۲۹۲	۱۰۶	۵۹	۲۸	۱۳	۳	۳	فراوانی	فعالیت‌های فوق‌برنامه (نظیر موسیقی، نمایش و...)
	۱۰۰	۵۵/۷	۲۶/۴	۱۲/۳	۲/۸	۲/۸	درصد	
۴/۵۴۷	۱۰۶	۶۸	۳۰	۵	۳	۰	فراوانی	آموزش زبان‌آموزی از طریق تصاویر حیوانات
	۱۰۰	۶۴/۲	۲۸/۳	۴/۷	۲/۸	۰	درصد	
۴/۳۴۹	۱۰۶	۵۹	۲۹	۱۴	۴	۰	فراوانی	روش مشاهده کوتاه‌مدت (دیدن یک حیوان، میوه و....)
	۱۰۰	۵۵/۷	۲۷/۴	۱۳/۲	۳/۸	۰	درصد	
۴/۶۳۲	۱۰۶	۷۷	۲۲	۵	۲	۰	فراوانی	قصه‌گویی
	۱۰۰	۷۲/۶	۲۰/۸	۴/۷	۱/۹	۰	درصد	
۴/۲۴۵	۱۰۶	۵۱	۳۷	۱۱	۷	۰	فراوانی	زبان‌آموزی با تأکید بر آموزش شفاهی و عملی
	۱۰۰	۴۸/۱	۳۴/۹	۱۰/۴	۶/۶	۰	درصد	
۴/۴۱۵	۱۰۶	۶۳	۲۶	۱۵	۲	۰	فراوانی	فعالیت‌های ورزشی
	۱۰۰	۵۹/۴	۲۴/۵	۱۴/۲	۱/۹	۰	درصد	
۴/۴۴۳	۱۰۶	۵۹	۳۹	۴	۴	۰	فراوانی	آموزش زبان با استفاده از نقاشی
	۱۰۰	۵۲/۷	۳۶/۸	۳/۸	۳/۸	۰	درصد	
۴/۳۰۲	۱۰۶	۵۵	۳۳	۱۳	۵	۰	فراوانی	آموزش زبان با استفاده از مشاغل مختلف
	۱۰۰	۵۱/۹	۳۱/۱	۱۲/۳	۴/۷	۰	درصد	
۴/۳۳	۱۰۶	۵۲	۴۰	۱۱	۳	۰	فراوانی	آموزش زبان با استفاده از سرود
	۱۰۰	۴۹/۱	۳۷/۷	۱۰/۴	۲/۸	۰	درصد	
۴/۲۲۶	۱۰۶	۵۵	۲۹	۱۳	۹	۰	فراوانی	تمرین‌های هنری (کاربرد موسیقی در زبان)
	۱۰۰	۵۱/۹	۲۷/۴	۱۲/۳	۸/۵	۰	درصد	
۴/۱۸۹	۱۰۶	۵۱	۳۰	۱۹	۶	۰	فراوانی	کاربرد حرکات موزون در زبان‌آموزی
	۱۰۰	۴۸/۱	۲۸/۳	۱۷/۹	۵/۷	۰	درصد	

نیازسنجی برنامه درسی زبان‌آموزی دانش‌آموزان ...

داده‌های جدول ۹ نشان می‌دهند که بالاترین میزان موافقت پاسخ‌گویان در مقوله «راهنماهای تدریس» به‌عنوان محتوای برنامه درسی زبان‌آموزی در مناطق دوزبانه، به آیتم «قصه-گویی» بوده است: ۹۳/۴ درصد پاسخ‌گویان میزان موافقت گویه «قصه‌گویی» را تقریباً موافق و کاملاً موافق، ۴/۷ درصد نه موافق و نه مخالف و حدود ۱/۹ درصد کاملاً مخالف و تقریباً مخالف ارزیابی کرده‌اند.

جدول شماره (۱۰). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های راهنماهای تدریس

اولویت	مقوله‌های راهنماهای برنامه درسی	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی‌داری
۱	قصه‌گویی	۷/۰۳	۱۰۶	۱۰	۴۸/۵۷	۰/۰۰۰
۲	آموزش زبان‌آموزی از طریق تصاویر حیوانات	۶/۶۸				
۳	آموزش زبان با استفاده از نقاشی	۶/۳۰				
۴	فعالیت‌های ورزشی	۶/۱۷				
۵	روش مشاهده کوتاه‌مدت (دیدن یک حیوان، میوه و....)	۵/۹۲				
۶	فعالیت‌های فوق‌برنامه (نظیر موسیقی، نمایش و....)	۵/۸۳				
۷	آموزش زبان با استفاده از سرود.	۵/۸۲				
۸	آموزش زبان با استفاده از مشاغل مختلف	۵/۷۴				
۹	تمرین‌های هنری (کاربرد موسیقی در زبان)	۵/۶۲				
۱۰	زبان‌آموزی با تأکید بر آموزش شفاهی و عملی	۵/۵۲				
۱۱	کاربرد حرکات موزون در زبان‌آموزی	۵/۳۶				

جدول ۱۰ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به‌دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی ۲ مشاهده‌شده (۴۸/۵۷) بیشتر از خی ۲ بحرانی (۱۸/۳۱) با درجه آزادی ۱۰ است می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «راهنماهای تدریس» وجود داشته و آیتم «قصه‌گویی» با میانگین رتبه‌ی ۷/۰۳، اولویت اول را از بین رتبه‌های به‌دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۶ تحقیق: مناسب‌ترین منبع و ابزار یادگیری مناسب نوآموزان پیش‌دستانی مناطق

دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۱۱). آماره‌های توصیفی مقوله «منبع و ابزار یادگیری»

میانگین سؤالات	کل	موافق (کاملاً)	موافق (تقریباً)	نه ، نه موافق	مخالف (تقریباً)	مخالف (کاملاً)	مقوله منبع، و ابزار یادگیری
۴/۶۲۳	۱۰۶	۷۸	۱۹	۶	۳	۰	فراوانی
	۱۰۰	۷۳/۶	۱۷/۹	۵/۷	۲/۸	۰	درصد
		۹۱/۵		۲/۸		استفاده از تصاویر، لوح و CD های مرتبط	
۴/۵۱۹	۱۰۶	۷۳	۲۲	۵	۵	۱	فراوانی
	۱۰۰	۶۸/۹	۲۰/۸	۴/۷	۴/۷	۰/۹	درصد
						کاربرد رنگ‌ها در آموزش حروف و کلمات	
۴/۵۸۵	۱۰۶	۷۷	۱۷	۹	۳	۰	فراوانی
	۱۰۰	۷۲/۶	۱۶	۸/۵	۲/۸	۰	درصد
						استفاده از کتاب، فیلم و نوار برای ایجاد مهارت‌های گوش‌دادن و صحبت‌کردن	
۴/۱۳۲	۱۰۶	۵۱	۲۶	۲۲	۶	۱	فراوانی
	۱۰۰	۴۸/۱	۲۴/۵	۲۰/۸	۵/۷	۰/۹	درصد
						استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای ویژه زبان آموزی	
۴/۳۶۸	۱۰۶	۶۶	۱۹	۱۶	۴	۱	فراوانی
	۱۰۰	۶۲/۳	۱۷/۹	۱۵/۱	۳/۸	۰/۹	درصد
						کاربرد برنامه‌های تلویزیونی در زبان آموزی	

داده‌های جدول ۱۱ نشان می‌دهند که میزان موافقت پاسخ‌گویان در مقوله‌های «منبع و ابزار یادگیری» به آیتم «استفاده از تصاویر، لوح و CD های مرتبط» بوده است به طوری که ۹۱/۵ درصد پاسخ‌گویان میزان موافقت گویه «استفاده از تصاویر، لوح و CD های مرتبط» را تقریباً موافق و کاملاً موافق، ۵/۷ درصد نه موافق و نه مخالف و حدود ۲/۸ درصد کاملاً مخالف و تقریباً مخالف ارزیابی کرده‌اند.

جدول شماره (۱۲). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های منبع و ابزار یادگیری

رتبه	مقوله‌های منبع و ابزار یادگیری	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی داری
۱	استفاده از تصاویر، لوح و CD های مرتبط	۳/۳۱	۱۰۶	۴	۵۸/۷۰	۰/۰۰۰
۲	استفاده از کتاب، فیلم و نوار برای ایجاد مهارت- های گوش دادن و صحبت کردن	۳/۲۴				
۳	کاربرد رنگ‌ها در آموزش حروف و کلمات	۳/۱۷				
۴	کاربرد برنامه‌های تلویزیونی در زبان‌آموزی	۲/۸۶				
۵	استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای ویژه زبان‌آموزی	۲/۴۲				

جدول ۱۲ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی ۲ مشاهده شده ($58/70$) بیشتر از خی ۲ بحرانی ($9/49$) با درجه آزادی ۴ است. می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «منبع و ابزار یادگیری» وجود داشته و مقوله «استفاده از تصاویر، لوح و CD های مرتبط» با میانگین رتبه‌ی $3/31$ ، اولویت اول را از بین رتبه‌های به دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۷ تحقیق: مدت‌زمان مناسب برای ارائه مطالب به نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق

دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۱۳). آماره‌های توصیفی مقوله‌های «مدت زمان مناسب برای ارائه مطالب به کودکان دوره پیش‌دبستانی»

میانگین سؤالات	کل	موافق (کاملاً)		مخالف (تقریباً)		مخالف (کاملاً)		فرآوانی	
		موافق (تقریباً)	موافق (کاملاً)	نه موافق	مخالف (تقریباً)	مخالف (کاملاً)			
۳/۰۷۵	۱۰۶	۲۳	۱۹	۲۹	۱۳	۲۲	فرآوانی	۲ ساعت در روز باشد	
	۱۰۰	۲۱/۷	۱۷/۹	۲۷/۴	۱۲/۳	۲۰/۸	درصد		
۳/۱۳۲	۱۰۶	۲۱	۲۲	۳۳	۱۰	۲۰	فرآوانی	۱:۳۰ ساعت در روز باشد	
	۱۰۰	۱۹/۸	۲۰/۸	۳۱/۱	۹/۴	۱۸/۹	درصد		
۳/۲۶۴	۱۰۶	۲۷	۲۳	۲۳	۱۷	۱۶	فرآوانی	۳۰ دقیقه در روز باشد	
	۱۰۰	۲۵/۵	۲۱/۷	۲۱/۷	۱۶	۱۵/۱	درصد		
		۴۷/۲							۳۱/۱
۳/۰۳۸	۱۰۶	۲۷	۱۹	۲۰	۱۱	۲۹	فرآوانی	۱۵ تا حداکثر ۲۰ دقیقه در روز باشد	
	۱۰۰	۲۵/۵	۱۷/۹	۱۸/۹	۱۰/۴	۲۷/۴	درصد		

داده‌های جدول ۱۳ نشان می‌دهد که میزان موافقت پاسخ‌گویان در مقوله «مدت‌زمان مناسب برای ارائه مطالب به کودکان دوره پیش‌دبستانی» در مناطق دوزبانه، به آیتم «۳۰ دقیقه در روز باشد» بوده است به طوری که ۴۷/۲ درصد پاسخ‌گویان میزان موافقت گویه «۳۰ دقیقه در روز باشد» را تقریباً موافق و کاملاً موافق، ۲۱/۷ درصد نه موافق و نه مخالف و حدود ۳۱/۱ درصد کاملاً مخالف و تقریباً مخالف ارزیابی کرده‌اند.

جدول شماره (۱۴). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های مدت‌زمان مناسب برای زبان‌آموزی

اولویت	مقوله‌های مدت‌زمان مناسب برای ارائه مطالب	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی‌داری
۱	۳۰ دقیقه در روز باشد	۲/۶۰	۱۰۶	۳	۱/۵۰	۰/۶۸۲
۲	۱:۳۰ ساعت در روز باشد	۲/۵۳				
۳	۲ ساعت در روز باشد	۲/۴۴				
۴	۱۵ تا حداکثر ۲۰ دقیقه در روز باشد	۲/۴۳				

جدول ۱۴ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($p\text{-value} \geq 0/05$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی ۲ مشاهده شده (۱/۵۰) کوچک‌تر از خی ۲ بحرانی (۷/۸۲) با درجه آزادی ۳ است می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله «مدت‌زمان مناسب برای ارائه مطالب به کودکان دوره پیش‌دبستانی» وجود نداشته؛ در حالی که آیتم «۳۰ دقیقه در روز باشد» با میانگین رتبه‌ی ۲/۶۰، اولویت اول را از بین رتبه‌های به دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۸ تحقیق: شرایط محیطی مناسب برای یادگیری زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی

مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۱۵). آماره‌های توصیفی مقوله‌های شرایط محیطی مناسب

مقوله‌های شرایط محیطی مناسب	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	کمترین	بیشترین
فضای آموزشی دوسویه، فعال، پرتحرک، امن و لذت‌بخش باشد	۱۰۶	۳۲/۲۴	۴/۱۲	۱۶/۹۷	۱۰	۳۵
فضای فیزیکی	۱۰۶	۱۰/۲۴	۳/۰۱	۹/۰۶	۳	۱۵

نیازسنجی برنامه درسی زبان‌آموزی دانش‌آموزان ...

جدول ۱۵ نشان می‌دهد که از دیدگاه معلمان و مربیان، مقوله «فضای آموزشی دوسویه، فعال، پرتحرک، امن و لذت‌بخش» بالاترین میانگین (۳۲/۲۴) را از بین مقوله‌ها به خود اختصاص داده است.

جدول شماره (۱۶). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی مقوله‌های شرایط محیطی مناسب

اولویت	مقوله‌های شرایط محیطی مناسب برای یادگیری	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی داری
۱	فضای آموزشی دوسویه، فعال، پرتحرک، امن و لذت‌بخش باشد	۲	۱۰۶	۱	۱۰۶/۰۰	۰/۰۰۰
۲	فضای فیزیکی	۱				

جدول ۱۶ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($p\text{-value} \leq ۰/۰۵$) و نیز با توجه به اینکه مقدار خی ۲ مشاهده شده (۱۰۶/۰۰) بزرگ‌تر از خی ۲ بحرانی (۳/۸۴) با درجه آزادی ۱ است می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «شرایط محیطی مناسب برای یادگیری زبان‌آموزی کودکان پیش‌دبستانی» وجود داشته و مقوله «فضای آموزشی دوسویه، فعال، پرتحرک، امن و لذت‌بخش» با میانگین رتبه ۲، اولویت اول را از بین رتبه‌های به دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۹ تحقیق: انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی مناسب نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی کدام است؟

جدول شماره (۱۷). آماره‌های توصیفی مقوله «انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی مناسب کودکان پیش‌دبستانی»

میانگین سؤالات	کل	موافق (کاملاً)	موافق (تقریباً)	نه مخالف نه موافق	مخالف (تقریباً)	مخالف (کاملاً)		
۴/۱۴	۱۰۶	۵۵	۲۶	۱۴	۷	۴	فراوانی	در هر کلاس ۱۰ تا ۱۵ نفر باشد
	۱۰۰	۵۱/۹	۲۴/۵	۱۳/۲	۶/۶	۳/۸	درصد	
		۷۶/۴			۱۰/۴			
۳/۶۵	۱۰۶	۲۹	۳۹	۱۷	۱۴	۷	فراوانی	در هر کلاس ۱۵ تا ۲۰ نفر باشد
	۱۰۰	۲۷/۴	۳۶/۸	۱۶	۱۳/۲	۶/۶	درصد	
۲/۵۸	۱۰۶	۱۱	۱۱	۳۲	۲۶	۲۶	فراوانی	در هر کلاس ۲۰ تا ۲۵ نفر باشد
	۱۰۰	۱۰/۴	۱۰/۴	۳۰/۲	۲۴/۵	۲۴/۵	درصد	
۱/۹۵	۱۰۶	۹	۵	۱۲	۲۶	۵۴	فراوانی	در هر کلاس ۲۵ تا ۳۰ نفر باشد
	۱۰۰	۸/۵	۴/۷	۱۱/۳	۲۴/۵	۵۰/۹	درصد	

داده‌های جدول ۱۷ نشان می‌دهند که میزان موافقت پاسخ‌گویان در مقوله‌های «انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی مناسب کودکان پیش‌دبستانی» در مناطق دوزبانه، به آیتم «در هر کلاس ۱۰ تا ۱۵ نفر باشد» بوده است به طوری که ۷۶/۴ درصد پاسخ‌گویان میزان موافقت گویه «در هر کلاس ۱۰ تا ۱۵ نفر باشد» را تقریباً موافق و کاملاً موافق، ۱۳/۲ درصد نه موافق و نه مخالف و حدود ۱۰/۴ درصد کاملاً مخالف و تقریباً مخالف ارزیابی کرده‌اند.

جدول شماره (۱۸). نتایج آزمون فریدمن در خصوص اولویت‌بندی انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی

اولویت	مقوله‌های انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی	میانگین رتبه	تعداد	درجه آزادی	مقدار خی دو	سطح معنی‌داری
۱	در هر کلاس ۱۰ تا ۱۵ نفر باشد	۳/۲۴	۱۰۶	۳	۱۳۵/۲۶	۰/۰۰۰
۲	در هر کلاس ۱۵ تا ۲۰ نفر باشد	۳/۰۳				
۳	در هر کلاس ۲۰ تا ۲۵ نفر باشد	۲/۱۳				
۴	در هر کلاس ۲۵ تا ۳۰ نفر باشد	۱/۶۰				

جدول ۱۸ نشان می‌دهد که با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($p\text{-value} \leq 0/05$) و نیز با توجه به این که مقدار خی ۲ مشاهده شده (۱۳۵/۲۶) بزرگ‌تر از خی ۲ بحرانی (۷/۸۲) با درجه آزادی ۳ است می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری بین مقوله‌های «انواع و اقسام شیوه‌های گروه‌بندی» وجود داشته و مقوله «در هر کلاس ۱۰ تا ۱۵ نفر باشد» با میانگین رتبه ۳/۲۴، اولویت اول را از بین رتبه‌های به دست آمده به خود اختصاص داده است.

سؤال ۱۰ تحقیق: آیا بین نظرات دو گروه از مربیان پیش‌دبستانی و معلمان پایه اول ابتدایی در مورد نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی بر اساس مدل کلاین تفاوت وجود دارد؟

جدول شماره (۱۹). نتایج آزمون U مان - ویتنی در خصوص دیدگاه‌های مربیان پیش‌دبستانی و معلمان پایه اول ابتدایی در زمینه عناصر نُه‌گانه برنامه درسی

عناصر نه‌گانه کلاین	مقطع	تعداد	میانگین رتبه	مقدار U من - ویتنی	Z	سطح معنی‌داری
اهداف	ابتدایی	۷۳	۶۳/۱۴	۵۰۱	۴/۸۰	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۳۲/۱۸			
محتوا	ابتدایی	۷۳	۶۵/۳۲	۳۴۲	۵/۸۸	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۲۷/۳۶			
فعالیت‌های یادگیری	ابتدایی	۷۳	۶۴/۴۸	۴۰۳	۵/۴۷	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۲۹/۲۱			
شیوه‌های ارزشیابی	ابتدایی	۷۳	۶۴/۶۲	۳۹۲/۵۰	۵/۵۶	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۲۸/۸۹			
راهنماهای برنامه درسی	ابتدایی	۷۳	۶۲/۹۹	۵۱۲	۴/۷۵	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۳۲/۵۲			
منبع و ابزار یادگیری	ابتدایی	۷۳	۶۱/۸۴	۵۹۶	۴/۳۲	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۳۵/۰۶			
مدت‌زمان مناسب برای ارائه مطالب	ابتدایی	۷۳	۵۶/۳۶	۹۹۵/۵۰	۱/۴۳۴	۰/۱۵۱
	پیش‌دبستانی	۳۳	۴۷/۱۷			
فضا	ابتدایی	۷۳	۶۰/۹۹	۶۵۷/۵۰	۳/۷۴	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۳۶/۹۲			
گروه‌بندی	ابتدایی	۷۳	۵۸/۶۳	۸۳۰	۲/۵۸	۰/۰۰۰
	پیش‌دبستانی	۳۳	۴۲/۱۵			

یافته‌های جدول ۱۹ نشان می‌دهد که عناصر نُه‌گانه کلاین به غیر از عنصر «زمان» مورد موافقت نمونه آماری بوده به نحوی که مقدار قدر مطلق آزمون Z در همه موارد به غیر از عنصر «زمان» بزرگ‌تر از مقدار $۱/۹۶$ و سطوح معنی‌داری به‌دست آمده ($sig. = ۰/۰۰۰$) برای هشت عنصر دیگر در حد مطلوبی است، لذا می‌توان گفت که بین نظرات دو گروه از مربیان پیش-

دبستانی و معلمان پایه اول ابتدایی در مورد نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی پیش‌دبستانی براساس مدل کلاین به غیر از مؤلفه «زمان» تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در خصوص مؤلفه‌ی «زمان» چون مقدار سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از ۰/۵۰ و مقدار قدر مطلق آماره Z از ۱/۹۶ کوچک‌تر است لذا می‌توان گفت که بین دیدگاه مریان پیش‌دبستانی (۴۷/۱۷) و معلمان پایه اول ابتدایی (۵۶/۳۶) در مورد نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی پیش‌دبستانی براساس مؤلفه «زمان» تفاوت معنی‌داری وجود نداشته و در خصوص مؤلفه‌ی «زمان» نظر دو گروه یکسان است.

نتیجه‌گیری

در مقایسه نظرات دو گروه از مریان پیش‌دبستانی و معلمان پایه اول ابتدایی در مورد نیازهای برنامه درسی زبان‌آموزی نوآموزان پیش‌دبستانی مناطق دوزبانه جهت ورود به پایه اول ابتدایی براساس مدل کلاین، یافته‌ها نشان می‌دهد که میان این عناصر به استثنای عنصر «زمان» تفاوت معنی‌دار وجود دارد. در مورد معنی‌دار نبودن مؤلفه‌ی زمان می‌توان استنباط کرد که معلمان پایه اول ابتدایی به‌اندازه‌ی مریان پیش‌دبستانی، بر بعضی از عناصر نه گانه کلاین هم - چون عنصر زمان، تسلط کافی نداشته و نمی‌توانند همانند مریان پیش‌دبستانی، مناسب‌ترین زمان را جهت ورود کودکان پیش‌دبستانی به پایه اول ابتدایی تشخیص دهند. نتایج عمده پژوهش نشان می‌دهد که در عنصر «اهداف» مقوله گوش دادن؛ در عنصر «محتوا» فعالیت‌های آموزشی جذاب و متناسب با درک و علایق و نیازهای دانش‌آموزان؛ در عنصر «فعالیت‌های یادگیری کودکان» زبان‌آگاهی تکیه‌گاه آموزش نباشد؛ در عنصر «ارزشیابی» فعالیت-محور بودن ارزشیابی نیز همانند آموزش؛ در عنصر «راهبردهای تدریس» قصه‌گویی؛ در عنصر «منبع و ابزار یادگیری» استفاده از تصاویر، لوح و CD های مرتبط؛ در عنصر «زمان» ۳۰ دقیقه در روز؛ در عنصر «محیط» فضای آموزشی دوسویه، فعال، پرتحرک، امن و لذت‌بخش و در عنصر «گروه‌بندی» ۱۰ تا ۱۵ نفر در هر کلاس؛ بالاترین اولویت را در بین نیازها به خود اختصاص داده است؛ که نتایج این تحقیق در عنصر منبع و ابزار، با یافته‌های عربی (۱۳۸۷) و عظیمی‌فرد (۱۳۸۲)، هم‌خوانی دارد. به این دلیل که استفاده از تصاویر و لوح و CD، یک روش یادگیری مشاهده‌ای محسوب می‌شود و چون در برگزیده عکس و تصاویر است کودکان را به یادگیری بیشتر تشویق و باعث تقویت دیدن و شنیدن آنان خواهد شد؛ و در عناصر زمان و گروه‌بندی با یافته‌های عربی (۱۳۸۷)

نیازسنجی برنامه درسی زبان‌آموزی دانش‌آموزان ...

هم‌خوانی دارد، چرا که تجربه نشان می‌دهد همیشه ظرفیت کمتر کلاس، کیفیت کنترل را بالا برده و نیز مدت زمان کمتر از خستگی و استرس کودکان می‌کاهد بالا بردن زمان باید به مرور و متناسب با سن کودکان باشد که بیشتر از ۳۰ دقیقه برای کودکان پیش‌دستانی توصیه نمی‌شود به این دلیل که تمرکز و توجه این کودکان کوتاه مدت است؛ بنابراین، بر اساس نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود که مجریان آموزش، در تعیین برنامه درسی زبان‌آموزی پیش‌دستانی مناطق دوزبانه:

- با هدف تقویت مهارت‌های شنیدن و گوش دادن فعالیت‌هایی را (شناسایی نام اشیاء، تمییز کلام موزون از غیر موزون،...) طراحی و جهت ایجاد انگیزه یادگیری زبان دوم، محتوا را متناسب با فعالیت‌های آموزشی جذاب که دارای کارکردهای ذهنی و در قالب یک مجموعه مرتبط با هم که سیر ساده به پیچیده در آن رعایت می‌شود طراحی و انتخاب نمایند.
- جهت جلوگیری از فرایند یادگیری در تعیین فعالیت‌ها روش آموزش غیرمستقیم و ناخودآگاه (به مانند فراگیری زبان مادری) مد نظر قرار دهند.
- ارزشیابی در حین انجام فعالیت‌های آموزشی و با استفاده از حواس و فرایندهای مختلف ذهنی و با تأکید بر افعال کنشی انجام گیرد، و در راهبردهای تدریس از فعالیت قصه‌گویی (به‌ویژه قصه‌های محلی) استفاده کنند.
- با استفاده از منابعی همچون تصاویر، لوح و CD های مرتبط میزان تقویت شنیدن و دیدن کودکان را افزایش داده و به منظور جلوگیری از خستگی و استرس آن‌ها و نداشتن تمرکز طولانی با توجه به سن این کودکان، مطالب زبان‌آموزی را بیشتر از ۳۰ دقیقه در روز آموزش ندهند.
- با ایجاد «فضای آموزشی دو سویه، فعال، پرتحرک، امن و لذت‌بخش» گنجینه لغات کودکان را افزایش داده و با توجه به پرتحرک بودن این کودکان، جهت تسلط و کنترل بهتر بر یادگیری آنان، ظرفیت هر کلاس را ۱۰ تا ۱۵ نفر در نظر بگیرند.

کتاب‌نامه

ادیب، یوسف (۱۳۷۲). مقایسه تأثیر دوره آمادگی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر دوزبانه و یک زبانه مقطع ابتدایی در شهرهای تبریز و تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

سیگوان، میگوئل و مک کی، ویلیام رالف (۱۳۶۹). آموزش و مسأله دو زبانی، ترجمه اصغر اقدی، لیلی انگجی و .... انتشارات ادیب‌پور.

عربی، معصومه (۱۳۸۷). طراحی برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی (آمادگی) برای ورود دانش‌آموزان مناطق دوزبانه به دوره ابتدایی. رساله‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور تهران.

عظیمی‌فرد، فاطمه (۱۳۸۲). بررسی تأثیر استفاده از تصویر در کمک به یادگیری فارسی به‌عنوان زبان دوم، رساله کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه.

کاکوجویباری، علی‌اصغر (۱۳۸۳). روش‌های سوادآموزی در زبان فارسی در پایه اول ابتدایی. تهران: وزارت آموزش و پرورش، پژوهشکده تعلیم و تربیت. چاپ اول.

گاردنر، ربرت، سی و لامبرت، والاس. ای (۱۳۷۵). نگرش و انگیزش در یادگیری زبان دوم. ترجمه زهره کسائیان. انتشارات دانشگاه اصفهان.

گروه پیش‌دبستانی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، راهنمای برنامه و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره‌ی پیش‌دبستانی. (۱۳۸۸). انتشارات مدرسه.

ناعمی، محمدعلی. (۱۳۸۳). روانشناسی آموزش خواندن. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.

Anderson, L.M, CM. Evertson and J.Brophy.(1979). An Expreimental study of Effective Teaching in First-grade Reading Groups. Elementary School Journal ۷۹.

Ben-Zee,s.(1977)The in fluence of bilinguals on cognitive strategy and cognitive development,48,1009-1018

Bialystok, Ellen.(1999).cognitive complexity and attentional control in the bilingual mind, child development,V01,70,No,3,pp636-644

Cardo za. D.(1984). The Reclassification Survey: Astudy of Entry and Exitz classification procedures. Bilingual Education studies progress Report. LOS Alamitos, National center for Bilingual Resarch.

Issued by the curriculum evelopment council Recommended For Use in pre-primary Institutions by the Education and Manpower Bureau HKSAR (2006) Cuide to the pre-primary curriculum www.edb.gov.hk

Krashen, Stephen. (1994). Bilingual Education and second Language Theory, schooling and Language Minority students: ATheoretical Framework, Evaluation, Dissemination and Assessment center: Los Angeles.

Montie Childhood Research Quarterly, 21, 313 - 331.

نیازسنجی برنامه درسی زبان آموزی دانش آموزان ...

SWANBOURNE PRIMARY SCHOOL PRE-PRIMARY. (2011).

www.swanbourneprimary.wa.edu.au

, J. E. , Xiang, Z. , & Schweinhart, L.J. (2006). Preschool experience in 10 countries: Gognitive and language performance at age 7. Early.